

Передплата

на «РУСЛАНА» вивозять:

з Австрії:

за цілий рік . . . 20 кор.
 на пів року . . . 10 кор.
 на чверть року . . . 5 кор.
 на місяць . . . 1-70 кор.

За границю:

за цілий рік: зі щоденною
 виплатою 7 доларів, або 12
 рублів; з виплатою двічі
 в тижні 5½ долара, або 10
 рублів; з виплатою по субот-
 ти 4½ долара, або 9 рублів.
 Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
 бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділі і руских свят о 5½ год. пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» при ул. Осолінських ч. II. (партер) (фронт від ул. Тихої). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в насажі Гавсманна.

Рукописи звертає ся лише напередні застереження.

Рекламації неопечатані вільні від порта. — Оголошення звычайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надіслазі» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесення по 30 сот. від стрічки.

Мадярське гноблене.

(X) Перед кількома днями подали ми за „Новимъ Временемъ“ про новий закон міністра просвіти гр. Аппоні, котрий забороняє учити навіть релігії в рідній мові, щоби тим способом скорше досягнути цілю мадярських загорільців цілковитого змадярчення немадярських народностей в Угорщині. Що раз частійше відзивають ся зпоміж немадярських народностей жалоби на насильне винародовлюваня, яке веде не тільки правительство, але й мадярска суспільність. Правительственні органи, товариства а навіть суди йдуть навперейми в змаганях, щоби чим скорше здійснити мадярську ідею одноцілої народности держави. В прасових процесах сповняють мадярські суди присяжних з таким поспіхом свою задачу, як за французької революції гільотина. Хто не вигідною політичною статею звернув на себе бачність прокуратора, буде певно засуджений, хочби його статя була зовсім предметово і спокійно написана. Немадярські днівники переживають нечуване гноблене політичне.

Але сі відносини звернули на останку на себе бачність європейської печати. Проти того мадярського гноблення відзивають ся поважні голоси. Особливо немало вразило Мадярів рішуче виступлене Бернзона і інших письменників широкої слави, а передовсім основна літературна діяльність письменника Seton Watsons, котрий під іменем Scotus Viator в обемистім прагматичнім ділі «Racial Problems of Hungary» ясно виказан нелюдність і неморальність всієї мадярської правительственной системи. Пущено в рух

весь півурядовий апарат прасовий, щоби ослабити вражінє сего літературного твору так небезпечного для політики мадярчення. Навіть деякі днівники в Німеччині отворили свої стовпці за добрі гроші (одна німецька часопись в Угорщині каже про 50,000 К) для замовлених похвал новітньої Угорщини. А щоби пояснити сі що раз частійші і сильніші голоси міжнародного осуду мадярської насильї, розпустили визначні днівникарі поговори, начеб угорський посол Га д з а, котрий нічого не має окрім свого мандату і вправного днівникарського пера, розсилав своїх висланників по Європі і підбурював публичну опінію неправдивими статями, а навіть грішми проти законного панованя мадярської інтелігенції. Одначе тим способом не встигли очистити ся мадярські загорільці.

Ледви прогомоніли заяви обуреня проти нібито несправедливих міжнародних осудів, починають мадярські загорільці знов виявляти свою нетерпимість. Недавно Budapesti Hirlap, визначний днівник мадярських загорільців, напечатав статю якогось Földvagy, в котрій докоряє угорському правительству, що незвичайно лагідну і вольнодумну веде політику супроти немадярських народностей і домагає ся свідомого цілю і рішучого поступованя супроти руху немадярських народностей. Дорога, на яку він радить вступити, веде, як він сам признає, „на боввище“, а властиво до міжусобиці, яку заповідає Földvagy, бо щож иншого се значить, наколи він взиває прокуратора, щоби «зелізним п'ястком» ударив гидру по голові? Сему всемадярському апостолови не вистарчають ще найновіші закони і розпорядки шкільні гр. Аппонього, про які ми вже згадували, ті закони, котрі введено в

житє в суперечности з законом про національности з 1868 р. Їму не вистарчають страшенні процеси і громадні засуди, найвищі виміри кари грошевої і вязниці, котрі на сам Скаліцький тижневник наложено 20 літ і 30.000 К. Їму не вистарчають самовільні засуди адміністраційні нелюбих осіб на тяжкі кари і переслідованя цілими роками непохитних людей.

В останнім річнику угорської статистики на 582 дитячих огородців, 2045 громадських, 138 виділових і 26 промислових шкіл, 38 гімназий, 25 реальних шкіл удержуваних державою нема а ні одної не мадярської школи а в лише одна утравквістична гімназия в Реді, де Мадярів нема майже зовсім. Щож може ще більше робити правительство для прискореня мадярчення? Але як раз се безглядне, нерозумне поступоване мадярських загорільців викликає як раз противні наслідки, опір нагіть в кругах, що доси приглядали ся сему байдужно. Цікаво також, як Földvagy оправдує таке насильне поступоване, покликає ся на французького письменника Русса і з його реченя, що «всякий опорний загальній волі, може бути суспільністю приневолений до послуху» виводить, що законна власть державна, себ то кошутівське правительство має право насильно поступати в національній справі. Национальна справа по його думці може бути рішена лише радикальною національною політикою, себ то свідомим цілю мадярченням, до чого державна власть обовязана природним законом само удержаня.

Такі розкладові науки голосить провідний днівник мадярських загорільців, котрий все ще розмірно міркує ся у висловах, але значно перевищають его інші мадярські

Гене́за поетичних творів

Маркіяна Шашкевича.

Студія

Кирила Студинського.

(Дальше).

Не меншим ентузіязом для українських дум був Великорос, кв. Цертелев. Вже в р. 1808 видав він розвідку: „О старинных Малороссийскихъ пѣсняхъ“ а в рік пізнійше „Опытъ собранія Малороссийскихъ пѣсней“, де помістив девять дум і одну пісню. Українську мову назвав він самостійною і не менше від других мов спосібною до поезії. Він зазначив, що прекрасні описи бурі Осіяна ледви чи містили би в собі більше живости і вірности, як українські думи. Українські пісні ставив він на рівні з творами Гомера¹⁾.

Така тепла оцінка кв. Цертелева мусіла не мало вплинути на діяльність українських письменників та на скріплене їх одушевлення для народної поезії. В несповна десять літ опісля появив ся замітний збірник українських пісень Максимовича (1827 р.), який дуже рано був звисний Маркіянови Шашкевичеві. Головацький переписав його для себе, а кружок Маркіяна називав його національним збірником та мрів про се, щоби також в Галичині вийшло подібне видане народних пісень²⁾. В передмові до сего виданя зазначив Максимович, що вже, як здає ся, наспів час, в яким пізнають правдиве

значінє народности, що вже починає воплочувати ся бажанє витвореня правдиво-руської поезії. Середником до витвореня такої поезії можуть служити ті пам'ятники, в яких виступає ярко народність. Такими пам'ятниками є пісні, в яких звучить душа народа і казки, де виступає народна фантазія³⁾. Як бачимо, Максимович шукав також в поезії народности, яку мала витворити народна, українсько-руська пісня.

Помінаємо інші, будьто збірники пісень, будьто замітки про них⁴⁾, а звернемо ся до виданя пісень Вацлава з Олеска (Залеского), яке явило ся у Львові в р. 1833. Се видане, до якого внесли матеріали руські студенти, а між ними Шашкевич⁵⁾, зробило на останного та його товаришів велике вражінє. Не лише сам факт, що Поляк заняв ся збиранем народних, руських пісень, але також одушевлені замітки Залеского про їх поетичну стійність мусів найти щирий привіт в серцях молодих руських реформаторів. „Ми гордили ся тим, писав Головацький, що Поляк ставив руські пісні значно вище від польських під оглядом поетичної творчости“⁶⁾. Але, не лише в тім треба добачувати значінє збірника Залеского! Цінні замітки видавця про поезію взагалі і про значінє народної поезії спеціально, мусіли мати трохи більшу вагу не лише для етнографічної праці Шашкевича, але також для його поетичної творчости. Пригляньмо ся, хотьби лише побіжно, гадкам, які висловив Залеский в передмові до свого збірника. Між иньшим вказав він на те, що другі народи, як приміром англійський, вже з давен давна займали ся збиранем народних пісень, які

поетам доставили чимало матеріалу для вображення їх гадок і способу писаня. Через те стала англійська поезія так народною, що від Шекспіра аж до Байрона можна достерегти черту її народности майже в кождім віршу. Не може тим повелічати ся польська поезія. „Kronikarze nasi spominają dawne pieśni, które po części i sami słyszeli: nie sądzili wszakże rzeczą godną, zachować je dla nas. Czyli może nie chcieli? Wczytawszy się w nich, ledwie nie można odgadnąć przyczyny tej krzywdy, którą nam przez to wyrządzili. Tak też i poeci nasi od Kochanowskich aż do Krasickiego i Naruszewicza ledwie gdzie nieco mają na sobie cechę narodowości. Polskimi tylko słowy pisali myśli i uczucia rzymskie, francuzkie, nareszcie i inne, tylko nie polskie, dlatego też ogółowi polskiego narodu zawsze byli i są obcymi. I piśmienna część narodu za pojawieniem się poetów prawdziwie narodowych, Brodzińskiego, Mickiewicza, Bohdana Zaleskiego etc. zapomniła o nich, tak jak ogół narodu nigdy o nich nie wiedział. Przez uszanowanie tylko od dzieciństwa w nas wpojone, równe temu, które dla poświęconych relikwii mamy, zaglądamy czasem do nich, a oddając sprawiedliwość ich niepospolitym talentom, żałujemy tylko, że tą mylną poszli drogą. Nie można się nie przekonać, jak prawdziwi poeci, chcąc być narodowymi, zglębiali ducha narodu, jak wchodzili w jego sposób widzenia rzeczy i przyswajali sobie obwód rozwinięcia umysłowego ogółu narodu, albo raczej sami w ten ogół i w ten obwód się wcielali. Ileż w tym zamiarze mógł korzy-

часописи. З того можна собі уявити, який є настрій в Угорщині, котрим руководять ся в поступованю проти немадярских народностей. Вже „найбільший Мадяр“ гр. Шехенї висловив побоюванє, що єго земляки попадуть в пропасть через пересадний націоналізм. Чи ж не стоїть Угорщина над пропастию, в якій заподас ся всяке право і вся повага держави? Недавно замітив Шкот Seton Watson на бенкеті данім в єго честь: „Мій приятель Рускін глядів усе народу, у якого все від палати до крайної хати переняте жадобою знаня і змислом штуки. Не найшов такого. Колиб жив, то я присвятив би єму своє діло про Словаків і кликнув до него: „Я найшов сей наїд, бо такими є Словаки!“ Сї слова вказують на горяче спочуванє за незаслужене гнобленє даровитого народу, а також скілько кривди заподівають немадярским народностям в Угорщині.

Але се річ ясна, чим дальше буде посувати ся гнобленє Німців, Словаків, Русинів і Румунів в Угорщині нинішними верховодами, тим більшї жертви буде приневолена принести монархія, щоби довести гнобителїв до отямленя і завести там лад і спокій.

Другий конгрес уніонїстів в Велеградї.

(Дальше).

По уконституваню президїї конгресу в присутности архієп. Бавера зачало ся перше загальне засіданє. Перший забрав слово архієп. Др. Бавер. Зї слезами в очах та дрожащим голосом витав гостей всіх славянський народів, що прийшли кінчати діло зачате св. Кирилєм і Методієм на тїм самім місці. По нїм забрав слово Митрополит Шептицький. Дякуючи за поновний вибір, витав учасників з рїжних сторін і країв, а передовсім делегатів російских, що не відкинули подану їм приятельську руку і прийшли. Відтак виступив совітник Виходіль і подав історичний погляд на Велеград, а проф. Невержіль подав дуже цікаві археологічні данї про ту місцевість, котрі вийшли також печатно.

Відтак слїдував вибір і уконституванє комісії. Було їх 4: теоретична, що мала цілю застановляти ся взагалї над способами успішного взаїмного порозуміня і зближеня, Єї членами були: Palmieri, Гекен, Julie, Др. Боцян, Др. Succiu, Др. Шуба; практична, до котрої належало застановляти ся над певними конкретними справами, котрі моглиб причинити

stać poeta z owych szczegółowych opisów narodowego obyczaju, osobliwie zaś z owych zbiorów pieśni ludu, które są rezultatem pierwszych władz ducha jego, a zatem najdoskonalszą charakterystyką narodowości⁷⁾.

Не входимо в инші замітки Залеского про народні пісні і про їх значінє під оглядом історичним, психологічним, язиковим і поетичним⁸⁾. З невеличких уступів передмови Залеского, поданих вже нами, бачимо, що й він одушевляв ся народностию в поезїї, якої богатим жерелом мала стати народна пісня. Накликуваня Ходаковського, Ляха Ширми, кн. Цертелева, Максимовича і Залеского мусїли найти в нашім письменстві відгомін. Та не лише теплі оцінки та накликуваня згаданих письменників, але також що раз нові виданя народних, українсько-руських пісень мусїли відбити ся на діяльности Шашкевича⁹⁾. Річ природна, що ми не будемо тут входити в питанє, о скільки Шашкевич виповнив рішенє кружка „русської трійці“, щоби йти поміж наїд, слїдити на місци, збирати з його власних уст пісні, записувати пословиці і поговірки, його повісти і переданя¹⁰⁾. Ми застановимо ся тут над питанєм більше реальним, о скільки молодий поет шукав у своїх віршах живої і безпосередної звязи з народностию. А ся звязь мусїла передовсім найти відгомін у впливі народної поезїї на поетичну творчість Маркіяна.

(Дальше буде).

ся до зближеня Сходу і Заходу, спеціальнож над зміною календаря. До неї належали: Мальцев, Др. Стоян, Др. Тривец, о. Мереньків, Волянський, Патрило; східна, до якої належало дійти до внесків, якими способами ширити ідею єдности в самій Церкві східній. Члени: Мальцев, Гекен, Др. Боцян, Др. Масцох; західна — мала застановляти ся, як би на Заходї ширити ідею єдности, ширячи передовсім науки східної літератури богословської. Члени: Palmieri, Gratieux, Franco, Др. Дорожницький, Др. Митковський, посол Давидяк.

По виборі комісії встали всі зібрані і по молитві та співі питомців пішли до одної з каплиць т. зв. Кирилиця, а з відтам великим походом улицею з пісню „Hospodine pomiluj ny“ на подвірє монастиря і до церкви головної (з котрою, мимоходом кажучи, не може що до краси рівняти ся жаден костел в Галичині), де промовив о. Черни, взуїт, до гостей конгресу і до народу (се місце відпустове, де сходять ся ціле літо богомольцї в своїх народних одягах в Моравїї, Словаччині, Шлезка, Чех, Угорщині). Сей обхід був в честь Апостоляту св. Кирила і Методія, заложеного між Чехами Дром Стояном і дуже популярного, а котрого збори відбули ся на другий день. По благословеню св. Тайнами архієп. Бавером і по відспіваню питомцями псалма вийшли зібрані всі з історичною боевою пісню Hospodine pomiluj ny—unisono.

Була вже 7. година вечер і удали ся всі на вечеру, а по вечері питомці і хор дївчат устроїли архієпископам, а відтак всім учасникам на подвірю серенаду, співаючи гимни славянські, живіо, та народні пісні, чеські, рускі і російські. Відтак дехто пішов на відпочинок а дехто сїв до праці, щоби приготувати ся на слїдуючий день, неділю, котрий мав бути для нас важний.

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина

Про послуханє бар. Бінерта звіщають ще, що цїсар рішучо домагав ся урухомленя чеського сойму. З сею справою лучать також прийняте маршалка кн. Лобковича, хоч з другого боку заповідають, що розходило ся лише о означене речинця соймової сесїї, але при тїм зазначають, що кн. Лобкович разом з бар. Бінертом мають розпочати відповідні заходи що до урухомленя чеського сойму. Ческа велика власність мала все великий вплив на чеських соймових послїв і тому звертає се велику бачність на себе, що велика власність має після цїсарської заяви вплинути на чеських послїв в тїй

справі. Пражска Union навяжує до цїсарської заяви здогад, що не менше рішучо висловив ся монарх про потребу законодатної роботи в держ. радї і додає з приманою і погрозою, що ся заява цїсаря є заразом указкою для міністра-президента, що невдача сеї акції мала би і для него поважні послїдовности. Сей дневник зазначає, що настрої для успішної роботи в соймі є корисний а також велика більшість чеських послїв є тому прихильна, лише треба, щоби бар. Бінерт умів се відповідно вихиснувати. А він знає, що зміну тактики послїв можна досягнути лише зміною правительственной системи.

Переговори з політ. провідниками має розпочати міністер-президент 4. вересня спершу з обидвома групами чеського сойму. Коли настрої буде прихильні, тоді буде скликава нарада інтересованих сторін.

Христ. сусп. кореспонденція „Austria“ вказує на те, що справа урухомленя держ. ради щораз більше стає питанєм про єствованє парламентаризму в Австрії. Дальше зазначає „Austria“, що неможливе є утворенє чисто-парламентарного кабінету, бо Корона не думає повірити теки міністра-президента і внутр. справ кому иншому лишє урядникови. Утворенє лишє особистої коалїції вважає ся часопись виключеною справою, бо Корона ніколи на се не згодить ся.

Brüxer Ztg звіщає, що правительство доложить усіх заходів для урухомленя сойму, але колиб се не повело ся, то мимо того бар. Бінерт не уступить.

До N. fr. Presse подав львівський єї дописуватель на основі розмови з одним укр.-руским послом звістку, що мимо змагань деяких послїв, укр.-руск. клуб не злучить ся з Слав. Союзом, бо укр.-руські послї не мають охоти знов зближати ся до москвичів, з котрими розійшли ся. Впрочім відносини в Слав. Союзї не припадають до вподоби укр.-рус. клубови. Укр.-руські послї не вірять в успіх змагань Гломбінського і не мають надїї, щоби дійшло до нїм.-чеського порозуміня.

Стапінський знов горюжить ся проти польского кола, скликає на 8. вересня зїзд людовців і грозить, що наколи польске коло не відлучить ся від Німців і не зближить ся до Слав. Союзу, він з товаришами виступить з кола. Тим пояснити собі можна всі вісти про обноу міністерства, подавані дневником Zeit і висувану там кандидатуру Стапінського на міністра-земляка.

Заграниця.

Посїв інтриг бувшого шаха, який все ще зволїкає з відїздом, сходить вже завдяки грошевим підмогам Англії і Росії. Мимо всіх заходів перского правительства та іредставлень зі сторони заграничних консулів, зачинають бути заворушеня в деяких перских містах що раз то більше небезпечними і перемінують ся в діймаючі зневаги супроти чужинців, які хоронять ся до консулятів. Сам префект тегеранської поліції Ефрем обняв начальство над військовою експедицією, котра удає ся до Сенджану, щоби там згнобити заворушеня, які стоять в звязи з виступленєм духовного Курбана Алї, що zorganizував на області Сенджану революційний рух. Ефрем бере з собою 400 козаків. 1000 козаків відїшло до Тебрису, а 1000 до Шірасу, щоби вже раз положити конець тамошнім невиносим відносинам. Зложено відділ козаків, бахтиярів і муджедїнів, які будуть вислані в инні части Персії, де панують заворушеня. Війско попередного шаха цілковито розвязано. Всї очікують тепер на провінції ріпачої боротьби між прихильниками нового і давного державного ладу.

Завдяки діяльности бойкотового комітету в Туреччині зачинено грецким кораблям всі пристани в Македонїї, в Дарданелях та на малоазійских побережах. Вже легко можна й тепер бачити, як великі страти повесуть через те навіть негрецкі торговельні товариства. Особливо діяючо відчують бойкот фірми, що займають ся вивозом товару на зарїв до Греції, Крети і Єгипту. Потерпить рівнож і Сербія з огляду на свою торговлю худобою. Але бойкот грецких товарів є зарівно шкідливий для самих турецких купців. Мимо сего Турки не залишили єго, хоч мали вже добру научку при нагодї бойкоту

- 1) Дашкевичъ: „Отзвѣвъ...“ стр. 118—19.
- 2) Литературный Сборникъ... за рік 1885. стр. 10 і 12.
- 3) Максимовичъ: „Малороссійскія пѣсни“ Москва 1827. стр. I.
- 4) Порівнай хотьби: Wacław z Oleska „Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego“. Львів 1833. стр. XII і слїд. Лука М. Цыбыкъ „О сборникахъ русско-народныхъ пѣсень“ в Зорѣ Галицкой яко альбумъ за р. 1860 стр. 476—88, замітки д-ра В. Кошовського в Онішкевича „Рускій бібліотецї“ Т. III. стр. XVII, і Дашкевича: Отзвѣвъ... стр. 158 і дальші.
- 5) Онішкевича „Руска бібліотека“ III. стр. XVII.
- 6) Литературный Сборникъ за рік 1885. стр. 12.
- 7) Wacław z Oleska „Pieśni...“ стр. VI—VIII.
- 8) Там же стр. XVI і дальші.
- 9) Шашкевич, як дізнаємо ся з його власних слів знав отсі, етнографічні збірники: Цертелева, Максимовича (1827 і 1834), Срезневського: „Запорожская Старина“ (з літ 1833—4), дальше „Малороссійскія пословицы“ (Харків 1833), виданє пісень Вацлава з Олеска, Лозинського „Ruskoje wesile“, на яке Шашкевич написав рецензію і против якого видав брошуру п. з. „Azбука і abecadlo“ (1830 р.) Онішкевич. Op. cit. III.
- 10) Литературный Сборникъ за рік 1885. стр. 122.

австро-угорських товарів. Вже тоді тисячі купців в різних сторонах Туреччини понесли величезні втрати. Як чувати, міністер внутрішніх справ видав розпорядок провінціональним властям, щоби здержали бойкотівний рух.

Альбанці зачинають поводити ся незвичайно бундючно. Они скликають численні народні збори, де западають різні ухвали, між иншими одна ухвала вважає поведене Кретійців соромом для турецького народу. Справниками кретійського руху вважають Альбанці Греків і тому звизають турецький наїд, щоби покинувши дипломатичну дорогу здусли сей рух там, звідки він вийшов (се є в Атенях). Для них, як взагалі для македонської людности, а передовсім для Болгарів автономія Крети є солино в оці. Причиняє ся до сего ненависть до Греків, яка походить особливо з церковних питань. Не дивно отже, для чого людність така жертволюбна для турецького правительства в хвилі его спору з Грецією.

Просимо відховити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В п'ятницю: руско-кат.: Теодозія печ.; римо-кат.: Йосифа. — В суботу: руско-кат.: Успеня Пр. Д. М.; римо-кат.: Августина.

— **Прогулька зі Львова до Стрия.** Як дізнаємо ся, прогульковий комітет завязаний у львівським „Соколі“ вже до дирекції залізниць просьбу о надзвичайний поїзд, який вийде дня 19. вересня о 5. год. рано зі Львова і прибуде до Стрия по 7. год. так щоби селяни-Соколи могли взяти участь в пробі свободних вправ, які зачнуть ся о 8. годині. Карта їзди тим поїздом там і назад і зі вступом на хліборобську виставу і на сокольський фестин (для учасників походу) коштує всего 3 К. Хто зі Львова і зпоза Львова хотів би користати з того поїзду, має вислати 3 К на адресу львівського „Сокола“. Поїзд обчислений на 600 осіб. З прогульковцями поїде також оркестра.

— **Про ревізію в домі гасп. Носевича в Бродах** доносить „Галичанін“, що ревізія відбула ся саме тоді, коли Нос. „въ мѣстной читальнѣ об-суждалъ програму предстоящей прогульки“. Ревізія скінчила ся аж по повероті гасп. Носевича, бо до деяких шуфляд були у нею ключі, а комісар староства не хотів розбивати замків. Вислід з ревізії у сего почайського паломника буде безперечно цікавий, а передовсім его кореспонденція з Москалями.

— **Католицьке віче полудневих Славян.** В Люблянї утворив ся комітет, який займає ся зликанням першого полуднево-славянського віча католицького. Участь у вічу возьмуть Словінці і Хорвати.

— **Нові церкви після плявів п. Василя Нагірного** будують громади: Каряїв, Комарно, Стронна, Куличків, Ставчани, Судова Вишня, Лопушня, Володимирці і Опілля.

— **Найдений скарб.** Під селом Сохачами, крелевського пов. (на Чернигівщині), на толоці у поміщика О. Макухина, діти пастухи найшли в землі невеличкий горщик з старинними срібними грішми. Хлопці гроші поділили між собою, а в горшку наварили каші. Про нахідку прочув поміщик Макухин і забрав у хлопців цікаві гроші. Всего добув він 2317 монет. Як каже д. Макухин, всі ті гроші відносять ся до панована в Москві Івана Грозного. Весь найдений скарб він думає передати до Чернигівського історичного музею, куди вже й передав той горщик, в яким сотні літ в землі пролежали гроші. Горщик, коли варили кашу, трохи тріснув.

— **Огонь.** Минулої ночі вибух в Свидові (пов. Чортків) огонь і знищив ло 20 домів. Причина огню еще не відома. Шкода велика, якої ще не обчислено.

— **Землетрясенє.** В північних сторонах середньої Італії відчуте вчера 1½ год. по пол. сильне землетрясенє. В місті Сієні (в половині дороги з Генуї до Риму) населене перестрашенє землетрясенєм утікло на поля. В Буонковенто завалило ся кілька домів, 1 особа згинула, а раних багато. В Монтероне потріскали муровані доми. В Сан Лоренцо завалило ся також багато

домів, а під звалищами найшло ся багато раних людей. По першій потрясеню землі наступило в пять минут друге, а потім ще раз слабо затрясла ся земля в сторонах Фльоренції, Перуджії і Гросетта, але шкоди не було.

— **Чехи а лікарський зїзд в Будапешті.** Ческі лікарі рішили оставити вільну руку своїм товаришам з Чех що до участі в лікарськїм зїзді в Будапешті. Але застережено, що ческим лікарям не вільно являти ся на прийнятах і бенкетах під час того зїзду.

— **В карнім заведеню в Станциславові** лікар провірив добрий стан здоровля у Мирослава Січинського і тоді на его бажанє призначено его до столярської роботи та поміщено разом з иншими 9-ма вязнями, що займають ся столярством.

— **З залізниць.** З причини нотатки в одній з тутешніх часописий, що пакунки висилані до перестанку Стаї дуже часто бувають виладовані в стаціях положених перед сим перестанком, або дальше перевезені, звертає ся увагу подорожуючих на се, що перестанок Стаї належить до категорії перестанків улажжуваних в чистім полі для вигоди впрочім не дуже численних подорожних, котрі не розпоряджують персоналом до виконуваних яких небудь чинностей службових, а тим менше магазином до переховуваних пакунків невідобраних. Експедиція осіб і пакунків з таких перестанків виконує ся за зложенєм належитости у кондуктора, котрий провадить поїзд. До перестанків таких за те видає ся регулярно білети їзди і висилає ся пакунки, однак они мусять бути відобрані сейчас при поїзді, котрим надійшли. За пакунки невідобрані відразу владателем від кондуктора, котрий провадив поїзд, заряд залізничий по мысли постановленє додаткових III до § 34 регуляміну руху не відповідає, і пересилає сі пакунки тим самим поїздом до переховани до найближшої стації, де можуть бути відобрані за оказанєм посвідченя наданя. — *Дирекція держ. залізниць.*

— **В. А. Рубінштайн (†).** Дня 4. с. м. помер у Варшаві Всеволод Абрамович Рубінштайн, відомий фінансист і банковий діяч. Покійний належав до старої української Громади у Києві, до якої вступив ще в половині 60-х років. Був він також членом і південно-західного відділу Імн. Географічного Товариства, котрий за короткий час істнована встиг багато зробити для виученя етнографії й економії рос. України. Свої щирі симпатії до українства виявляв покійний між иншим в тім, що жертвував досить значні суми на українське видавництво радикального напрямку в Галичині і взагалі на українську справу. Сі суми, звичайно, передавались ним через небіжчика Миколу Ковалевського. Талановитий економіст (ученик б. міністра фінансів проф. Бунге), покійний Всев. Абр. мав великий авторитет у фінансових кругах. Він служив один час директором київського кредитового товариства і був радним київської міської думи. Поховано его в Києві на Аскольдовій Могилі.

— **Торговля живим товаром.** З Черновець доносить: Перед кількома днями дізнала ся черновецька поліція, що якусь дівчину зі Львова передержують в однім з другорядних готелів в Чернівцях і мають єї вивезти до публичного дому в Америці. Поліція стерегла готелю, заки появи ся торговельник живого товару, Мордко Сумер, і піймала его вчера. Сумер є звисним зі свого ремесла, яке він мав в Галичині і Буковині, а домами розусти в Буенос Айрес і поліція віддала за ним шукала. Переслухана дівчина Франціска Л. оповіла, що повертаючи оноді зі Львова до родичів в Станиславові пізнала Сумера на двірці. Жидок умів їй так підобрити ся, що она згодилася вийти за него заміж. Він обіцяв їй багатства в Америці, де має великі маєтки і т. п. В дорозі до Черновець „наречений“ знасилував свою жертву і примістив дівчину на кілька днів в однім в готелів, де єї найдено. Арештовано також кельнера того готелю, бо і він знав, о що роходить ся. — Недавно увязнено в Чернівцях торговельника дівчатами, Самуїла Авр. Шаліру, родом з Галичини, караного вже за своє „ремесло“, Тепер буде він знова відповідати за нові злочини того рода.

— **Руский курс гімназійний в Раві р.** Дня 23. с. м. рішили в Раві рускій мужі довіря з громад політичного повіту Рава руска отворити з початком шкільного року 1909/10 гімназійний курс в Раві рускій. Близпші звістки про потребу фондів на учительські сили, про вписи та про инші вимоги будуть оголошені свияи днями — *о. Іван Кипріян.*

— **Посуха на Кубані.** З околиць Катеринодару і дальших станиць Кубані надходять вістки, що довга посуха там дуже пошкодила огородині, виноградови й деякій иншій ростині. Соняшникові

пшентациї зовсім спалені. Мало не скрізь пропали огірки. Через все се сподівають ся високих цін на огородині овочі, а особливо на соняшники та соняшниковий олій.

— **Збіжє дешевіє.** З Берліна доносять, що на тамошній біржі подешевіло збіжє. Пшениця упала о 5 до 8 марок, а жито о 3 марки на тонні (1.000 ккг.).

— **Катастрофи.** Аргентинський пароход „Колумбія“, що плив до Монтевідео, наїхав на німецький пароход, що робив місцеву службу саме при вході до порту в Монтевідео і розбив ся. Утопило ся около 300 осіб, переважно жінок і дітей. Лиш не багато подорожних могло виратувати ся. Капітан корабля хотів відобрати собі жите, але тому перешкоджено. Німецький пароход „Шлезієн“ є значно ушкоджений. Нещасливі, котрих стрітила така страшна судьба, були то по найбільшій часті подорожні, що вибрались були на прогульку до Монтевідео. — Про вибух газівні в Женеві доносять: Праця на місці вибуху тревала через цілу вчерашню ніч. Загальне число убитих виносить 13, між ними є 3 інженери, 1 діловодець, 9 робітників. Межи убитими знаходиться також інженер Партвіль, котрий в хвилі вибуху оглядав фабрику. Здогадують ся, що вибух настав підчас пробованя малого газометра.

— **Дрібні вісти.** П. Йосиф Бяляня Холодецький, директор рах. департаменту дирекції почт у Львові, перенесений в постійний стан супочинку. — Кр. рада шк. оповістила конкурс на посади директорів нових гімназій в Березові і Камінці струм. та реальн. шкіл в Раві рускій і Тарнобжегу, з речинцем вношеня поданя до 30. с. м. — П. Володимир Левіцький, заст. начальника секції консервації в Іцканах, став іменованим заст. нач. секц. конс. на залізничій стації в Чернівцях.

Оповідки.

— **Із Станиславова.** Вписи на рік шкільний 1909/10 до приватної женської семінарії під зарядом СС. Васильянок в Станиславові при улиці Заболотівській ч. 13. відбудуть ся дня 7. і 8. вересня с. р.

— **Із станиславівської епархії.** Відпустку до прийнято до львівської епархії дістали укінчені богослови: Антін Кучма і Антін Уляницький.

— **Посольські звіти.** Пос. Др. Євген Олесницький заповідає дальші свої звіти посольські в отсім порядку: в четвер дня 2. вересня в Ходорові о 4. год. пополудни, в второк дня 7. вересня в Жидачеві о 3. год. попол., в середу, дня 8 вересня в Глинцях о 2. год. попол. — Пос. Петрицький зложить звіт на вічу в Сидорові, гусятинського повіта, дня 28. с. м. о 3. год. попол.

— **Довірочну нараду в шкільних справах** скликає на день 28. евент. 29. с. м. о 1. год. до Коломиї учительський комітет.

Наука, штука і література.

— **Учебник французської мови,** уложеної д-ром В. Шуратом на основі німецького виданя А. Стефана, вийшов накладом „Руского Інститута дівчат в Перемишлі“ в другім виданю, напечатаний в Жовкві. Стор. 136, 8-ки. Ціна опр. примірника 2 К 50 с.

— **Микола Голубець: Фрагменти.** (Поезії). Львів, 1909. Накладом автора. Стор. 47. 16-ки. В сій збірці помістив молодий поет кількадесят поезійок, між якими деякі вказують на талант у автора, який з часом може при дальшій праці розвинути ся. Найкрасні стишки в збірці є взорвані на народних піснях.

З прогульки в гори.

(Дальше).

Як над Лимницею 7/8. 1909.

Рахунок кантини в Осмолоді не був високий. До полудня ми спочивали, а за той час придивлялись доокресним горам і людям та звиділи цілу трачку. В часі нашого побуту вступив в кантину якийсь верховинець з оленячими рогами, що їх найшов в лісі над потоком. Роги були осаджені на білім черепі погриззеним вовками. Видно вовки загнали оленя в зимі на лід і тут его загризли, лишаючи лишень частє голови, що до того часу встигла вже побіліти. В полудне надійшли з Підлютого дд. Бережницький і Лукашевич. В шістьох ми рушили „цісарською“ горі Лимницею аж до місця, де до

Поручає ся склад церковних парамектів у Львові, ул. Руска ч. 8.

ВОЛОДИМИРА УСЦЕНЬСКОГО (давнійше Спожарський і Усценський)

Цінники на жаданє даром і franco.

44 (18—52)

неї впадає потік Зимний. Ціла дорога не виносила більше чим 5 кілометрів. Гостинець удержаний є дуже добре.

З разу нічого на нїм не було цікавого, аж доперва глибоше в лісі ми запримітили при дорозі якесь руштованє. Серед молодих смерек ми побачили якусь одну і другу маленьку скриплю чи хатчину оперту о дерево, а поставлену на чотирох неглубких смерекових стовпках, які становлять рівночасно углі сеї хатчини. Поміст з дощок знаходиться на висоті около 2 метрів над землею. Стіни є лише по боках і з задку виплетені з патикув та смерекових гилів. Передна стіна сягає лиш до половини висячи так, що між нею, а патиковою кривлею є уформоване неначе вікно, через яке можна бачити всьо, що перед хатчиною дїє ся. До входового отвору з боку веде або стовп з позарубуваними зазубцями, або драбинка вироблена з неодертих з кори патикув. Ширина і довгота хатчини не переступає одного метра, а висота від помосту до кривлі вносить не цілих 2 метри. Се є засідки на вовки, побудовані побережниками здвож цілого гостинця, все просто т. з. лісової лінії. Підчас тяжкої зими, коли вовки сходять ближше краю лісів, підкидують побережники на лівій якесь стерво, почім укривши ся в засідці ждуть, коли зголоділа звірина прийде на жир. За цільний стріл одержують побережники від власників полованя щось до 100 К. Минулої зими убито в той спосіб 8 вовків. Наша дорога випадала на Сивулю (1818 м.), а відті ми мали зійти до Рафайлової. Коли однак після думки наших товаришів з Підлютого ніхто не годен тої дороги перейти до вечера, проте ми задержали ся коло двох хат, щоби в одній з них шукати нічлігу. В одній хаті мешкає камеральний побережник, а в другій шафар фірми Гредль і С-ка п. С. Гебер. Пять кілометрів перед ними, а девять за ними нема не то вже села, але навіть ніякої хатини.

Ті два доми мають вистарчити собі за ціле товариство як в зимі так і в літі. В літі то мешканці тих домів можуть в разі потреби перейти до Осмолоди або до Брустур. В зимі natomiast через вовків віддалювати ся від хат є небезпечно. Весною побільшують небезпечу також зголоділі по зимовім сві медведі, що по доокресних горах ходять собі свобідно і безпечно як ми по парку, або Високім Замку. Поруку безпечности дає медведям непогамована амбіція властителей чи державців польовань, яким страшно залежить на тім, щоби могли почванити ся перед своїми знакомими в касині, що они власноручно убили такого а такого то медведя. Тимчасом убити медведя є о много легше чим у полювати заяця. Заяця треба найти, щоби его застрілити, коли польованє панів на медведі відбуває ся в сей спосіб: В місци, де медвідь ходить, будує ся на пни смереки на висоті около 2 1/2 метра засідку подібну до описаної вже засідки на вовки. Під засідку підводять якогось старенького на пів здохлого коня і тут его стріляють. Стрелець лізе опісля в засідку і вдвляений в кінське стерво ожидає медведя. За появою сего найбільшого у нас хижака одним стрілом кулі кладе его стрелець на місци. Не вцілить стріл, або вцілить зле, то се нікому нічого не шкодить, бо сидячи в сховку можна собі безпечно свистати на гнів розшалілого з болю любителя стерва. По обох боках потоку Бистрий, що недалеко Ялу впадає в Лїмницю, позакладали собі пани цілі годівлі медведів. Один водить медведям що дня чи що другий день коня, а другий складає раз по раз по барані. Медведі приходять і їдять. Лиш один медвідь з Горгану переїв вже поверх 7.000 гульденів (14.000 К) і добре ему веде ся. Побережникам не вільно медведів стріляти, бо стріл застережений є панам. Коли знов пани приходять на польованє і чекають в засідці, тоді медвідь якраз десь в другім місци стає у другого пана на харч і не їде там, де его ожидають. Якби не случайні стріли лісовиків з Підлютого, могли би ті медведі тішити ся довгі літа знаменитим здоровлєм і випасати себе і свої діти дорогою кониною і бараниною конкуруючих між собою мисливих. Нічліг в гостинній комнаті пн. Геберів був дуже добрий, а відібрані в Підлютім сьвіжі засоби харчу (висланого задалегідь зі Львова) заспокоїли наш дійсно медвежий голод цілковито.

Альфред Будзиновский.

Телеграми

з дня 26. серпня.

Мадрит. З Меллі доносять, що іспанські війська розпочали похід на гору Гуругу, звідки хочуть виперти Кабілів.

Берлін. З Царгорода доносять, що відповідь Порти на збірну ноту опікунчих держав запевняє, що Порта в справі Крети не буде переспраляти з Грецією. Проект конституції на Креті Порта представить тим державам до одобрєня.

Виділ краєвий
ЧВ. 66.514/09

Оповіщенє.

Від 1. січня 1910. суть до видержавленя доходи митничі на вісімдесять шістьох рогачках краєвих, а іменно:

В Озерянах, Козачині, Лавівцях, Бабинцях, Козачівці, Кривчу дол., Переймах, Мельниці з Худяківцями, Білокерниці, Устю епископскім, Боршові, Іванкові, Королівці (пов. Борщів), Бережанах, Городищу, Козовій (пов. Бережани); Яблінці, Такошівці, Варі (пов. Бжозів); Бучачи-Підлісью, Джурині, Заліщиках малих, Монастирських, Підзамочку, (пов. Бучач); Бабицях, Холмку (пов. Хржанів); Белзці, Цішанові, Моконисках, Олешницях, Плазові, Запалові (пов. Цішанів); Чорткові, Кошицях, Давидківцях (пов. Чортків); Багонниці, Радвани (пов. Дуброва); Бірчи з Корінцем (пов. Добромил); Гладившні, Ковечній, Рошиці рускій, Сярах (пов. Горлиці); Порічу любеньским (пов. Городок ягайлонський); Микундцях, Стецевій (пов. Сятин); Яблонівій-Сухоставі, Ключинцях (пов. Гусятин); Ярославі-Гарбажах (пов. Ярослав); Слобідці лісній-Пугарах (пов. Коломия); Браницях, Могилі, Беньчицях, Кашові, Пржебіні духовній, Звержильцю (пов. Краків); Давидові, Козельниках (пов. Львів); Пржишові камеральнім (пов. Ніско); Шавниці, Бігоничах, Біснюку, Голковичах німецких, Городку над Дунайцем, Кросцєнку, Машковичах, Недзіці, Новім Санчи-Залубинцях (пов. Новий Санч); Старомєсцю (пов. Ряшів); Тираві волоскій, Залужу (пов. Сянок); Кривім, Панасівці, Староміщині-Підволочисках (пов. Скалат); Побережу, Сельци, Галичу, Ямниці (пов. Станиславів); Вельовсі, Залішанах (пов. Тарнобжег); Загробелі, Смиківцях (пов. Тернопіль); Кржижу (пов. Тарнів); Милованю, Отині, Тисьмениці (пов. Товмач); Млинівцях (пов. Золочів).

Блиших відомостей що до условій ліцитаційних тих мит, як рівнож формуляр на оферту одержати можна в Деп. IV. Виділу краєвого, або також в канцеляриях дотичних Виділів повітових.

У Львові, дня 10. серпня 1909.

84(1)

Піотровский.

Др. Богдан Барвіньский:

Зїзд галицького князя Данила з угорским королем Белею IV. в Прешбурзі 1250 р. Історично-критична аналіза. Львів 1901. 16° ст. 18. — Ціна 10 сот.

Прешбурський зїзд в справі спадщини по Бабенбергах. (Причинок до історії великого австрійського безкоролїва). Львів 1903. 8° ст. 27. — Ціна 30 с.

Жигмонт Кейстутович, великий князь Литовско-русский. Історична монографія. Жовква 1905. 8° ст. XIV+170. — Ціна 2 К.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8° ст. 28. — Ціна 50 с.

Bogurodzicza dzewicza a історичні висновки д-ра Щурата. (В інтересі історичної правди). Львів 1906. мала 8° ст. 41. — Ціна 20 с.

Історичні причинки. Розвідки, замітки і матеріяли до історії України-Руси. I. Жовква 1908. мал. 8° ст. 170. — Ціна 2 К.

Історичний розвиток імені українсько-русского народу. Львів, мал. 8° ст. 41. Ціна 40 с.

Pieczczę ksiąg halicko-włodzimierskich z pierwszej poł. XIV. w. Краків 1909. мал. 8° ст. 22. Ціна 40 с.

Дістати можна в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

Кураційний і дезеровий виноград,

найкрасшої якості, з великими ягодами, солодкий, щоденно сьвіжий з пня, 5 клгр. — 3 К. Мід природний чистий 5 клгр. 6 К 50 с.

L. Altneu, Versecz 4, Ungarn.

78 (5—15)

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицько-рускої фабрики Евгєна Білінського в Збарзжі.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурєв тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся покликү:

Свій до свого!

„Przegląd Krajowy“

dwutygodnik polityczny, społeczno-ekonomiczny i literacki o kierunku demokratyczno-krajowym, poświęcony przede wszystkim sprawom kulturalnym Ukrainy.

Передплата „Przegląd-u Krajow-ого“ вносять в Галичині: річно 18 К, піврічно 9 К, чвертьрічно 4 К 50 с.

Адреса Редакції і адміністрації: Київ, Фундуклівська ч. 10, м. 14.

Ол. Барвіньский. Історичний огляд засновин Народного Дому у Львові (на основі жерел). — Ціна 80 сотиків.

Ол. Барвіньский, З останних десятиліть XIX віку. — Ціна 40 сот.

W sprawie uniwersytetu lwowskiego, list Edw. Gniewosza, szefa sekcijnego ministerstwa wyznań i ośw. do Alexandra Barwińskiego. — Ціна 10 сот.

Гомерово Одиссея, переклад Ніщинського (Байди). Ч. I і II. — Ціна 4 К 40 с.

Метаморфози Овідія, переклад Сердешного. — Ціна 1 К.

Григорій С. Сковорода. — Ціна 30 с.

Каніський, Непримирена. — 40 с.

Куліш, Дон Жуан Байрона. — 40 с.

Антін Головатий, Уманця. — 30 с.

Шевченко, Наймицька, повість. — 60 с.

Княгиня 30 с.

Проф. Ратміров, повість „Мордовця“. — 40 с.

Оржешко, Великий, новеля. — 50 с.

Йов, переспів П. Ратая. — 1 К.

Можна дістати через адміністрацію „Руслава“ або в книгарні Н. Товариства ім. Шевченка.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнога	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновець	—	—	—	6:40	12:20
Станиславова	5:45	—	—	—	—
Коломна	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Пустомит	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Любіня	8:00	9:57	2:00	9:00	11:45*
Рава рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10*
Брухович	7:10	10:05A	1:48B	4:50	8:20
Брухович	8:15	12:40	3:27B	5:30G	9:35B
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50

На Підзамче:

З Підволочиска	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Курович	—	—	11:19	—	9:39
Винник	8:07	—	11:19	3:26	9:39

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
------------------------	------	------------	-----------	-------	--------

Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Ряшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:38
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станиславова	—	—	2:50	—	—
Коломна	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Пустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25
Самбора	6:00	9:05	—	3:40	10:45
Любіня	6:00	9:05	2:15*	3:40	10:45
Рава рускої	6:14	11:05	—	—	11:35B
Янова	8:20	10:10	1:37†	3:40	6:30
Брухович	7:21	11:05	2:30B	5:50G	8:34B
Брухович	9:00A	12:41B	3:45	7:10	11:35B
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15

З Підзамча:

До Підволочиска	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
Курович	—	7:13	—	2:52	—
Винник	5:44	7:13	1:30	2:52	—

ЗАМІТКА: Посіпні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі і сьвята від 10% до 15%. А) Лише в неділі і сьвята від 1/2 до 2 1/2. — Б) Лише в неділі і сьвята від 1/6 до 30%. — В) В неділі і сьвята а від 1/6 до 30% щодень. — Г) Щоденно від 1/7 до 2 1/2. — З) Лише в неділі.